

Література

1. Арбузова Е.Н. Методика обучения биологии : Учебное пособие для бакалавриата и магистратуры. Изд. 2-е, испр. и доп. Серия: образовательный процесс. Книга доступна в библиотечной системе [bibliothek-onlain.ru](http://bibliothek.onlain.ru) М., Юрайт. 2018. 274 с. URL: <https://urait.ru/book/metodika-obucheniya-biologii-441738> (дата звернення: 01.09.2021).
2. Герд А.Я. Учебник зоологии для среднеучебных заведений и самообразования. Часть II. Позвоночные. СПб. 1883.
3. Герд А.Я. Учебник минералогии для городских училищ. СПб. 1879.
4. Райков Б.Е. Практические занятия по зоологии для начинающих. СПб. 1914.
5. Ретроспектива : Материал из Википедии – свободной энциклопедии. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Ретроспектива> (дата звернення:30.09.2021).
6. Сидоров С.В. Сайт педагога-исследователя. URL: <http://sisv.com/publ/1/14-1-0-185>
7. Система обучения по далтон-плану. URL: <https://si-sv.com/publ/1/14-1-0-185> (дата звернення: 17.06.2021).
8. Хуторецкий М.В. Уроки американской школы : журнал „Химия и жизнь“. 2011. № 10. URL: <https://hij.ru/read/243/> (дата звернення: 19.01.2021).

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

Чунис Н.О., Дяченко-Богун М.М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Нині особливо актуальною є еколого-валеологічна діяльність педагога, яка пов'язана з еколого-валеологічним навчанням і вихованням школярів, що відбувається з позиції збереження здоров'я людини та навколишнього середовища; здійснення спільно з педагогічним колективом еколого-валеологічної просвіти батьків, громадськості; самовдосконалення, підвищення своєї професійної майстерності в галузі збереження здоров'я та охорони природи [2].

Еколого-валеологічна освіта й виховання учнів значно залежить від рівня сформованості відповідної компетентності вчителя та професійної готовності його до означеного напрямку педагогічної діяльності. Досягти цього можна шляхом формування еколого-валеологічної компетентності студентів педагогічного університету в процесі їхньої професійної підготовки.

Найгрунтовнішими дослідженнями з питань еколого-валеологічного виховання у закладах вищої освіти є такі дослідження: теоретико-методичні основи формування еколого-валеологічної культури майбутнього вчителя [1]; формування екологічної компетентності студентів гідрометеорологічного технікуму в процесі навчання [6]; формування екологічної компетентності студентів

біологічних спеціальностей університету [9]; формування екологічної компетентності майбутніх інженерів [4].

Проте вивчення літератури з означеної проблеми дає підстави стверджувати, що у підготовці вчителів є ще багато неузгоджених питань, а в розробках її теоретичних основ виокремлюють чимало невіршених проблем, зокрема, недостатньо уваги відводять формуванню еколого-валеологічної компетентності студентів педагогічного університету в процесі професійної підготовки.

Екологічне виховання молоді – запорука безперервного гармонійного розвитку людської цивілізації та суспільства, становлення особистості на кожному життєвому етапі. У Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, Концепції розвитку екологічної освіти в Україні відображено тенденції оновлення змісту, форм і методів екологічної освіти та виховання [5].

Актуалізація сучасних екологічних проблем потребує нового осмислення, докорінного перегляду екологічної підготовки майбутніх спеціалістів, екологізації вищої освіти, про що йдеться в законах та вищеназваних законодавчих актах. Головною метою діяльності закладів вищої освіти є підготовка фахівця, зорієнтованого на особистісний та професійний розвиток, а також формування системи гуманістичних цінностей, де важливість природи в поєднанні з розвитком суспільства визначені як провідні [10].

Сучасна державна політика в галузі вищої педагогічної освіти спрямована на реалізацію основних положень компетентного підходу до підготовки фахівців. Проблема якості підготовки майбутніх учителів, здатних ефективно розв'язувати питання здоров'язбереження та здоров'ятворення власного та своїх вихованців, актуалізує питання формування їхньої валеологічної компетентності [5].

Компетентнісний підхід передбачає спрямованість освітнього процесу на формування й розвиток компетентностей особистості, однією з яких є екологічна, наголошує Н. Куриленко. Безперечною перевагою компетентного підходу серед інших є результативно-цільова спрямованість освіти, кінцевим результатом якої є сформованість компетентностей, перенесення акцентів з рівня знань суб'єктів навчання на їхнє вміння використовувати інформацію для розв'язання практичних проблем [3].

Компетентність, на думку О. Пометун – це сформовані структуровані набори знань, умінь, навичок і ставлень, які дають змогу фахівцю визначати й розв'язувати проблеми, що є характерними для певного напрямку професійної діяльності [7]. Компетентність, на думку О. Бондаренко, – це особистісна інтегративна характеристика певного рівня навченості та обізнаності на різних етапах професійного й особистісного розвитку людини, характеризується наявністю достатніх знань, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій і

досвіду для ефективного, кваліфікованого й успішного здійснення діяльності і виконання певних функцій у конкретній ситуації з досягненням певних стандартів чи еталонів у різних сферах життєдіяльності людини [5].

У Концепції екологічної освіти та виховання стратегічним завданням визнано формування екологічної культури особистості як форми регуляції взаємодії людини з природою. Удосконалення навчально-виховної роботи, спрямованої на формування екологічної свідомості майбутніх учителів, є пріоритетом вищої педагогічної школи [8].

Таким чином, погоджуючись із І. Бузенко [2], можемо зробити виновок, що формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів розуміємо як багатогранний, складний, суперечливий, поступовий процес неперервної, активної теоретичної й практичної діяльності студентів, спрямованої на здобування еколого-валеологічних знань, розвиток відповідних здібностей студентів, стійкої мотивації, вольових зусиль у ставленні до еколого-валеологічних проблем на тлі позитивного емоційного ставлення, на формування переконань і відповідної поведінки в розв'язанні педагогічних, еколого-валеологічних, природоохоронних та здоров'язбережувальних завдань.

Література

1. Бойчук Ю.Д. Еколого-валеологічна культура майбутнього вчителя: теоретико-методичні аспекти формування: монографія / Ю.Д. Бойчук; Міністерство освіти і науки України; наук. ред. О.М. Іонова. Суми : Унів. кн., 2008. 356 с.
2. Бузенко І.Л. Формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи в процесі професійної підготовки у педагогічних коледжах: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2018. 246 с.
3. Куриленко Н. В. Формування екологічної компетентності учнів основної школи у процесі навчання фізики: автореф. ... дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук 13.00.02. Кіровоград, 2015. 20 с.
4. Лукашенко Т.Ф. Формування екологічної компетентності майбутніх інженерів хімічних спеціальностей у процесі вивчення фахових дисциплін: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. К., 2014. 21 с.
5. Національна Доктрина Розвитку Освіти України у XXI столітті. Міністерство освіти і науки України. Академія педагогічних наук України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>.
6. Олійник Н. Ю. Формування екологічної компетентності студентів гідрометеорологічного технікуму у процесі навчання інформаційних технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Харків., 2005. 19 с.
7. Пометун О. І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки / Вісник програм шкільних обмінів. № 23. 2005. С. 18–24.

8. Про концепцію екологічної освіти в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text>.
9. Титаренко Л. М. Формування екологічної компетентності студентів біологічних спеціальностей університетів. Автореф. дис. .. канд. пед. наук: 13.00.07. –К., 2007. – 20 с.
10. Чернікова О. В. Підготовка майбутніх учителів біології до формування екологічної культури старшокласників: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04, Одеса, 2004. 21 с.

ОСНОВНІ ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ОБСЯГУ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Шапаренко І.Є., Мироненко С.Г.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

В останні роки на тлі модернізації та інтенсифікації навчального процесу, посиленого розвитку технічного прогресу, інформаційних перенавантажень під час навчання у школі спостерігається тенденція до різкого збільшення рівня захворюваності серед дітей шкільного віку.

Серед причин погіршення стану здоров'я школярів визначають: вплив екологічної ситуації, незбалансоване харчування, моральне і психічне навантаження, захоплення комп'ютерними іграми та у значній мірі – не достатня рухова активність під час навчальної діяльності. Особливо гостро ця проблема постала із запровадженням дистанційного навчання у закладах освіти в зв'язку зі спалахом епідемії коронавірусу (2019-nCoV).

Як зазначає Т.Ю. Круцевич та інші [2], сучасний рівень рухової активності більшості школярів українських шкіл не відповідає фізіологічним нормам, що забезпечують належний рівень фізичного стану дітей і підлітків. Достатній рівень рухової активності оздоровчої спрямованості має кожен п'ятий учень і кожен десятий студент, що є одним із найнижчих показників у Європі.

Проблеми вивчення рухової активності як основного фактора у формуванні, збереженні та зміцненні здоров'я дітей висвітлено в роботах низки науковців: В.Г. Ареф'єва (2014), Т.Ю. Круцевич, М.І. Воробйова, Г.М. Безверхньої (2009), Л. Левандовської (2013), А.Г. Платонової, Л.В. Подригало, К.М. Сокола (2013), Ю.В. Павлової (2013), С.В. Трачука (2009), А.С. Ровного та ін. (2014), Є. Федоренко (2013) та ін.

Незважаючи на те, що в науково-методичній літературі є дані з питань покращення рухової активності учнів різних вікових груп, ефективний вибір методик, адекватний підбір засобів для розвитку фізичних якостей та раціональна організація навчального процесу учнів потребують подальшого наукового обґрунтування. Все це зумовлює актуальність і доцільність наукового